ΤΟ ΒΗΜΑ
Σχόλια - Απόψεις - Διάλογος

ΜΕ ΡΕΑΛΙΣΜΟ

ΔΥΟ ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ διαμαρτυρίες διατυπώθηκαν προχθές, και οι δύο στην Αθήνα, για δύο διαφορετικά προβλήματα, που έχουν όμως κοινή καταγωγή: την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη.

Η ΜΙΑ διατυπώθηκε από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος κατά την έκτη τακτική συνάντηση των χωρών που υπέγραψαν τη Συνθήκη της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου. Οι έλληνες ακεανογράφοι, με αφορμή αυτήν τη συνδιάσκεψη, συνόψισαν δραματικά την κατάσταση των πραγμάτων: Απέχουμε πολύ από την εποχή που θα αρχίσει μια ουσιαστική θελτίωση, μολονότι γνωρίζουμε πολλά για τη ρύπανση και τις αιτίες της.

ΟΛΑ ΑΥΤΑ είναι καλά. Διεθνή ή περιφερειακά συνέδρια συμβάλουν στη διεύρυνση της γνώσης γύρω από την οικολογική ανισορροπία και τους κινδύνους για την ανθρώπινη κοινωνία.

ΝΟΜΙΖΟΥΜΕ όμως ότι ακριβώς επειδή ορισμένες οικολογικές απειλές είναι μεγάλες, όπως αυτή για τη Μεσόγειο, δεν έχουμε περιθώρια και καιρό να αναλισκόμεθα σε διαπιστώσεις και ευχολόγια καθώς είναι εκ των προτέρων πασίγνωστο ότι οι μεσογειακές χώρες, με τους διαφορετικούς ρυθμούς ανάπτυξής τους, τα διαφορετικά τους προβλήματα, τη διαφορετική τεχνική, επιστημονική και διοικητική υποδομή, τις ανόμοιες προτεραιότητες που καταγράφουν για τις κοινωνίες τους, για να μη μνημονεύσουμε και άλλα, δεν θα συμφωνήσουν σύντομα και πρακτικά επί μίας κοινής πολιτικής για την εξυγίανση της Μεσογείου. Όταν, μάλιστα, οι αναπτυσσόμενες και πτωχότερες χώρες της Μεσογείου ερμηνεύουν το ενδιαφέρον των πλουσιότερων ομοθαλάσσιων χωρών ως αλαζονεία.

ΕΙΝΑΙ ΛΟΙΠΟΝ ευθύνη δική μας να δούμε, με ρεαλισμό, τι εμείς μπορούμε να πράξουμε ώστε στον δικό μας τουλάχιστον θαλάσσιο χώρο να δώσουμε ένα πειστικό παράδειγμα για την καταστολή της ρύπανσης. Ας αρχίσουμε π.χ. από τις ακτές μας και από τα λιμάνια μας, και ας εγκαταστήσουμε χώρους υποδοχής για απόβλητα και σκουπίδια πλοίων και ας δημιουργήσουμε μερικούς βιολογικούς σταθμούς καθαρισμού λυμάτων από τις βρώμικες πόλεις μας κ.λπ. Αλλιώς θα συνεδριάζουμε για τη σωτηρία της Μεσογείου επί δεκαετίες και ενώ το Ιόνιο και το Αιγαίο και τα παράλιά μας θα έχουν μετατραπεί σε βούρκους και οι αυλές μας θα βρωμίζουν από τα απόβλητα.

Η ΑΛΛΗ διαμαρτυρία, μαζί με μια συγκεκριμένη πρόταση, διατυπώθηκαν από τον σύνδεσμο αναβάθμισης του ιστορικού εμπορικού κέντρου της Αθήνας. Το πώς η Αθήνα και το ιστορικό της κέντρο και οι συνοικίες της και οι πλατείες της και οι γειτονιές της κατήντησαν έτσι όπως κατήντησαν, «Το Βήμα» έχει αναλύσει και έχει σχολιάσει από χρόνια και από πολλές πλευρές. Ήταν αναπόφευκτο να φθάσουμε εδώ που φθάσαμε με την πολιτική και τις πολιτικές που ακολουθήσαμε επί 40 τόσα χρόνια. Και σ' άλλες χώρες που αγωνίζονταν για μια ταχεία ανάπτυξη, όπως εμείς, συνέτρεψαν πράγματα ανεπιθύμητα, από κοινωνικής, οικολογικής και αισθητικής πλευράς. Όμως κάπου, μετά από ένα σημείο, βρήκαν το μέτρο και η καταστροφή ή η παντοειδής αλλοίωση συγκρατήθηκε. Στη δική μας περίπτωση, όπως και για τόσα άλλα, φθάσαμε στα άκρα με απερισκεψία και αφροσύνη και χυδαιότητα, και τώρα τάχα οδυρόμεθα και ανησυχούμε για την καταστροφή της Αθήνας, για τα χάλια της, για την καταστροφή του περιβάλλοντος και της οικολογικής τάξεως και όλα τα άλλα για τα οποία τώρα θρηνολογούμε.

ΚΑΙ ΗΣΑΝ όλοι υπεύθυνοι, πέρα για πέρα. Από τα Τεχνικά Επιμελητήρια έως το Κοινοβούλιο και από το ένα υπουργείο έως το άλλο και από τη μια κυβέρνηση έως την άλλη. Είναι απίστευτο πώς επί ΕΡΕ και κατόπιν επί Ενώσεως Κέντρου «κόβαμε» τα πεζοδρόμια στους κεντρικούς δρόμους της Αθήνας για να διαπλατύνουμε τη ροή των αυτοκινήτων· ή πώς κατασκευάζαμε πολυκατοικίες χωρίς γκαράζ. Δεν υπάρχει τέλος.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ του ευγενούς συνδέσμου για την αναβάθμιση του ιστορικού κέντρου είναι να γκρεμίσουμε τώρα όλα τα δημόσια κτίρια του ιστορικού κέντρου! Η πρόταση είναι επαναστατική. Δεν γνωρίζουμε όμως αν είναι πολύ σοβαρή.

ΑΥΤΟ που χρειαζόμαστε είναι σοβαρότητα, πρακτικές προτάσεις και προπαντός ρεαλισμό. Μακάρι να εξαφανίζονταν τα δημόσια κτίρια του κέντρου μέσα σε μία νύκτα ως διά μαγείας. Μακάρι να μην είχαμε τα δημόσια ελλείμματα. Μακάρι να είχαμε μια πιο σφύζουσα οικονομία και προπάντων να είχαμε έναν πιο υπεύθυνο πολιτικό βίο και μια κοινωνία με υψηλότερο αίσθημα ευθύνης. Αφού δεν συντρέχουν όμως αυτά, ας φροντίσουμε στο μεταξύ να μην γκρεμίζονται από ιδιώτες τρίπατα αρχοντικά όπως αυτό της Σπευσίππου, και ας αρχίσουμε να σκεφτόμαστε πώς μπορεί η Αθήνα και οι άλλες πόλεις να ξαναγίνουν ανθρώπινες στα επόμενα πενήντα χρόνια. Ας δούμε τα πράγματα με ρεαλισμό και χωρίς κενές εξάρσεις.

Έτος ιδρύσεως 1922 **ΤΟ ΒΗΜΑ** Έτος ΜΕ΄ αριθ. φύλλου 12029

Πολιτική εφημερίδα. Εκδίδεται από τον Δημοσιογραφικό Οργανισμό Λαμπράκη Α.Ε.
(Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου: **Χρήστος Δ. Λαμπράκης**)
Εκδότης – Διευθυντής: **Στέφος Π. Ψυχάρης**

Κεντρικά Γραφεία: Χρήστου Λαδά 3. Ταχ. Διεύθυνση 102 37 Αθήνα
Τηλεφωνικό Κέντρο: 3230.221 – 3237.283. TELEX (21)5904 και (21)0608
FAX: 3228797

*Κώστας Σημίτης**

Προτάσεις για την οικονομία

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ οικονομία επηρεάζεται σήμερα ολοένα και περισσότερο από τις εξελίξεις και τις δραματικές αλλαγές που συντελούνται στην Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο. Η τεχνολογική επανάσταση στη μικροηλεκτρονική, την πληροφορική και τις τηλεπικοινωνίες, η παραγωγή νέων πρώτων υλών και τα νέα καταναλωτικά πρότυπα έχουν οδηγήσει σε ριζικές αλλαγές στις μορφές και στις μεθόδους παραγωγής και οξύνουν ολοένα και περισσότερο τον διεθνή ανταγωνισμό.

Η θεαματική αλλαγή στις σχέσεις Ανατολής-Δύσης, η εφαρμογή της περεστρόικα στη Σοβιετική Ένωση και η αυξανόμενη αλληλοεξάρτηση ανάμεσα στις χώρες του Βορρά και του Νότου παρέχουν νέες ευκαιρίες για στενότερη οικονομική συνεργασία και ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, συγχρόνως όμως αυξάνουν την ανταγωνιστική πίεση στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

Η βαθμιαία ολοκλήρωση της *ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς* και η προοπτική της οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης της Ευρώπης δημιουργούν νέους μεγάλους κινδύνους και προκλήσεις για τη χώρα μας, συγχρόνως όμως προσφέρουν νέες μεγαλύτερες ευκαιρίες για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

ΤΟ ΕΑΝ η Ελλάδα θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις προκλήσεις και να επωφεληθεί από τις ευκαιρίες θα εξαρτηθεί από τον βαθμό που θα μπορέσει να προσαρμόσει την οικονομική της δομή στις νέες συνθήκες και να αξιοποιήσει πλήρως το αναπτυξιακό δυναμικό που διαθέτει.

Πρωταρχική σημασία για τη χώρα μας έχει η επιλογή συγκεκριμένων οικονομικών στόχων στα πλαίσια μιας μεσοπρόθεσμης οικονομικής στρατηγικής που θα εφαρμόσει με συνέπεια, συνέχεια και αξιοπιστία. Πρωταρχική σημασία έχει μια στρατηγική οικονομικής ανασυγκρότησης.

Βασική επιδίωξη της θα είναι η οικοδόμηση μιας σύγχρονης, ισχυρής και διεθνώς ανταγωνιστικής οικονομίας. Τελικός αντικειμενικός σκοπός της είναι η επίτευξη υψηλών ρυθμών ανάπτυξης ώστε να εξασφαλισθεί η συγκλίση δεκτίου του επιπέδου διαβίωσης του ελληνικού λαού, η μείωση των ανισοτήτων που υπάρχουν στο επίπεδο ζωής ανάμεσα στις εισοδηματικές τάξεις και περιοχές της χώρας, και η εξασφάλιση συνθηκών πλήρους απασχόλησης, ώστε να ικανοποιηθούν οι προσδοκίες του ελληνικού λαού για ένα καλύτερο μέλλον. Παράλληλα, η στρατηγική θα αποβλέπει στην ελαχιστοποίηση του κοινωνικού κόστους που συνεπάγεται η οικονομική προσαρμογή, στη δελτίωση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής και στην προστασία της πολιτιστικής και πνευματικής μας κληρονομιάς.

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ πλαίσιο της στρατηγικής καθορίζεται από την προσπάθεια για δημοκρατικοποίηση της οικονομίας. Ο δημοκρατικός έλεγχος της οικονομίας σκοπό έχει να εξασφαλίσει την προτεραιότητα των επιδιώξεων του κοινωνικού συνόλου στη λειτουργία της οικονομίας. Να διαφαλίσει ότι οι δημοκρατικά νομιμοποιημένες αποφάσεις καθορίζουν το πλαίσιο και τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων. Να περιορίσει την κατάχρηση της οικονομικής εξουσίας. Τα μέσα που χρησιμοποιεί είναι πολύμορφα. Συνδυάζει τη δημόσια και την ιδιωτική ιδιοκτησία, τη δημόσια και την ιδιωτική πρωτοβουλία, τον ανταγωνισμό και τον κρατικό σχεδιασμό, την αντιμονοπωλιακή πολιτική με την πολιτική συγκέντρωσης των επιχειρήσεων, τη συμμετοχή στις αποφάσεις και την αυτονομία των επιχειρήσεων. Τα μέσα δεν είναι αυτοσκοπός. Η σημασία και ο ρόλος τους προσδιορίζονται αποκλειστικά από τις αρχές και επιδιώξεις μιας δημοκρατικής και σοσιαλιστικής πολιτικής.

Βασικό χαρακτηριστικό σοσιαλιστικής πολιτικής και της στρατηγικής ανασυγκρότησης είναι η κοινωνική ευαισθησία και η κοινωνική δικαιοσύνη. Χωρίς κοινωνική δικαιοσύνη δεν είναι δυνατή η ελεύθερη και συνειδητή συμπαράταξη των κοινωνικών δυνάμεων, η δημιουργία συναίνεσης.

> *«Πρωταρχική σημασία για τη χώρα μας έχει η επιλογή συγκεκριμένων οικονομικών στόχων στα πλαίσια μιας μεσοπρόθεσμης οικονομικής στρατηγικής που θα εφαρμόσει με συνέπεια, συνέχεια και αξιοπιστία. Πρωταρχική σημασία έχει μια στρατηγική οικονομικής ανασυγκρότησης»*

Οι ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ δυνατότητες της οικονομίας εξαρτώνται από την ποιότητα, το επίπεδο γνώσεων και τον βαθμό εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού που διαθέτει η χώρα, από την αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων, τη σώρευση παγίου κεφαλαίου, από την εισαγωγή νέας τεχνολογίας, καθώς επίσης και από τις τεχνικές και οργανωτικές γνώσεις που απαιτούνται για την αξιοποίησή τους.

Για τον λόγο αυτόν, η στρατηγική ανασυγκρότησης θα πρέπει να έχει τρεις κύριες κατευθύνσεις:

(α) τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για τη δελτίωση της ποιοτικής στάθμης, του επιπέδου μόρφωσης και εξειδίκευσης του εργατικού και στελεχικού δυναμικού και γενικότερα την καθολική κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού που διαθέτει η χώρα,

(δ) τη δημιουργία ευνοϊκότερων προϋποθέσεων για την εξασφάλιση των αναγκαίων οικονομικών πόρων για την προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων, και

(γ) τη θέσπιση κινήτρων και τη λήψη μέτρων που θα έχουν ως σκοπό τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και την αποτελεσματικότερη οργάνωση των επιχειρήσεων και γενικότερα την ανύψωση του τεχνολογικού επιπέδου του παραγωγικού δυναμικού της χώρας.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ οικονομικής ανασυγκρότησης μπορεί να συνοψισθεί στο τρίπτυχο: εκπαίδευση, επενδύσεις, μεταφορά και ανάπτυξη τεχνολογίας.

Από τη φύση του το έργο αυτό είναι δύσκολο και απαιτεί χρόνο. Προϋποθέτει δημοκρατικές διαδικασίες, κλίμα συναίνεσης και συνεργασίας, συνεχή διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους για τη δημιουργία μηχανισμών και θεσμών που, ενώ θα προωθούν τον εκσυγχρονισμό και την οικονομική και κοινωνική πρόοδο, θα εξασφαλίζουν συγχρόνως δίκαια κατανομή των βαρών, αλλά και των καρπών της ανάπτυξης.

Ο σχεδιασμός της μακροοικονομικής πολιτικής της περιφερειακής ανάπτυξης, του αμέσου ή εμμέσου προσανατολισμού των επενδύσεων, της αγοράς εργασίας αποτελούν αναγκαιότητα. Η έκτασή του εξαρτάται από την πληροφόρηση, την τεχνική ικανότητα, τις αναγκαιότητες και τις εμπειρίες. Ο σχεδιασμός δεν μπορεί να διαγράψει με βεβαιότητα τη δράση του μη δημόσιου τομέα της οικονομίας. Μπορεί να έχει μόνον ενδεικτικό χαρακτήρα και να διαμορφώνει το κατάλληλο κλίμα για τη δραστηριοποίηση προς τις επιθυμητές κατευθύνσεις. Ο σχεδιασμός της δραστηριότητας των δημοσίων επιχειρήσεων είναι, αντίθετα, σε πολύ μεγαλύτερη έκταση δυνατός. Οφείλει όμως να σέβεται την επιχειρηματική αυτονομία τους.

Μέσα σχεδιασμού και δημοκρατικού ελέγχου πέρα από τα προγράμματα, κεντρικά ή περιφερειακά, είναι οι προγραμματικές συμφωνίες, οι αναπτυξιακές συμβάσεις, τα εποπτικά συμβούλια. Οι σχετικές θεσμικές ρυθμίσεις πρέπει να αξιοποιηθούν.

Μόνιμο χαρακτηριστικό της προσπάθειάς μας είναι η ευρωπαϊκή συνεργασία και αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η διαδικασία της οικονομικής ενοποίησης. Ο απομονωτισμός και η επίκληση ιδιαιτεροτήτων για να διατηρηθούν προνόμια και απηρχαιωμένες δομές ήσαν και είναι χαρακτηριστικά της πολιτικής μας. Οφείλουν να εκλείψουν.

ΣΕ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ σχετικά φτωχή σε φυσικούς πόρους, όπως η ελληνική, η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί τον κυριότερο παράγοντα αύξησης του παραγωγικού δυναμικού και διεύρυνσης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χώρας σε νέους κλάδους παραγωγής. Η ποιότητα του ανθρώπινου παράγοντα είναι βασικός συντελεστής της οικονομικής και κοινωνικής προόδου. Οι διαπιστώσεις αυτές επισημαίνουν την ανάγκη για τη λήψη των απαραίτητων μέτρων για τη δελτίωση της τεχνικής εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού και τη δημιουργία μηχανισμών που θα επιτρέπουν τη συνεχή προσαρμογή των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού προς τις εξελισσόμενες ανάγκες της οικονομίας.

Σε έναν κόσμο όπου οι δυνατότητες προσαρμογής, κατεργασίας στοιχείων, ανάλυσης και εξοικείωσης λύσεων παίζουν όλο και πιο αποφασιστικό ρόλο, η παιδεία πρέπει να είναι διαφορετική από εκείνην της χειρωνακτικής ή τυποποιημένης εργασίας. Δύο βασικές κατευθύνσεις πρέπει να χαρακτηρίζουν εφεξής την εκπαιδευτική προσπάθεια: η αλλαγή του τρόπου εκπαίδευσης και η αλλαγή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων ώστε να παρέχουν παιδεία, να διαμορφώνουν ανθρώπους και όχι πτυχιούχους.

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός, η εξειδικευμένη αναγκαία στην παραγωγή μάθηση, η σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή ώστε οι νέοι να έχουν τα εφόδια να βρίσκουν αμέσως απασχόληση και οι κοινωνικές και τεχνολογικές εξελίξεις να μην αποτελούν απειλή αλλά πρόκληση να διαμορφώνουν καλύτερες συνθήκες ζωής. Τότε μόνο θα εγκαταλειφθεί το κυνήγι μιας θέσης στο Πανεπιστήμιο και της πρόσληψης στο Δημόσιο.

Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην κινητοποίηση και δελτίωση της ποιοτικής στάθμης του προσωπικού που απασχολείται σε όλους τους φορείς της δημόσιας διοίκησης, της δημόσιες επιχειρήσεις και τους δημόσιους οργανισμούς. Η προσπάθειά μας θα πρέπει να κατευθυνθεί παράλληλα στη διοικητική μεταρρύθμιση. Η αύξηση της αποτελεσματικότητας του κράτους έχει άμεση σχέση με την ποιοτική αναβάθμιση της κοινωνίας. Η ποιότητα του κράτους προσδιορίζει και τον βαθμό που η κοινωνία μπορεί να επιλύει τα προβλήματά της.

Το ύψος και η ποιοτική σύνθεση των επενδύσεων αποτελούν το κυριότερο μέσο για τον εκσυγχρονισμό και τη διεύρυνση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας και την πραγματοποίηση των απαραίτητων αλλαγών στη δομή της. Υψηλές επενδύσεις σημαίνουν ταχύτερο ρυθμό τεχνολογικής προόδου και με τον τρόπο αυτόν συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικής ικανότητας της οικονομίας.

Η δυνατότητα του κράτους να επηρεάσει το ύψος και τη διάρθρωση των επενδύσεων διαφέρει ανάμεσα στις διάφορες κατηγορίες των επενδύσεων και τους διάφορους τομείς της οικονομίας. Το κράτος έχει άμεση ευθύνη για την ανάληψη επενδύσεων βασικής υποδομής καθώς επίσης και επενδύσεων στους κρίσιμους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών, των επικοινωνιών και των κοινωνικών υπηρεσιών. Στον τομέα των δημοσίων επενδύσεων, επιδίωξη θα είναι το επενδυτικό πρόγραμμα να στηρίζεται σε σωστή ιεράρχηση των έργων και σε μια στρατηγική που θα προωθήσει όχι μόνο μεγάλα έργα αιχμής για τη συμπλήρωση της οικονομικής υποδομής, αλλά και σοβαρές επενδύσεις στον τομέα της τεχνολογίας και της εφηρμοσμένης επιστημονικής έρευνας.

Μ ΗΧΑΝΙΣΜΟΣ που διασφαλίζει αυτόματα τις ιδιωτικές επενδύσεις στον βαθμό και την έκταση που απαιτείται για την πραγματοποίηση των αναπτυξιακών στόχων δεν υπάρχει. Το κράτος όμως μπορεί με κατάλληλα μέτρα πολιτικής να κάνει αποδοτική και επιθυμητή την ανάληψη επενδύσεων. Τα μέτρα που θα ληφθούν για την προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων περιλαμβάνουν:

(α) την αποκατάσταση της αποδοτικότητας και την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για τη χρηματοδότηση των επιχειρηματικών επενδύσεων,

(δ) τη σταθερότητα των «όρων του παιχνιδιού» για την ιδιωτική πρωτοβουλία,

(γ) την υιοθέτηση ενός πάγιου φορολογικού καθεστώτος, διαμορφωμένου κατά τρόπον που να εξυπηρετούνται οι αναπτυξιακές επιδιώξεις της χώρας, αλλά συγχρόνως εναρμονισμένου με αυτό που ισχύει στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

(δ) την αποκατάσταση περισσότερο αποτελεσματικής λειτουργίας των αγορών. Επανεξέταση όλων των κάθε μορφής κρατικών ρυθμίσεων και παρεμβάσεων στην οικονομική ζωή, που στην πράξη αποτελούν αντικίνητρα και δημιουργούν εμπόδια στην ορθολογική κατανομή των οικονομικών πόρων,

(ε) την αναδιοργάνωση των αναπτυξιακών φορέων ώστε να γίνουν ικανοί να αναλάβουν οι ίδιοι επενδυτικές δραστηριότητες, ιδιαίτερα σε κλάδους στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη της χώρας, για τους οποίους η ιδιωτική πρωτοβουλία δεν δείχνει ενδιαφέρον.

Βασική προϋπόθεση για την προώθηση των επενδύσεων, ιδιωτικών και δημοσίων, είναι η εξασφάλιση επαρκών οικονομικών πόρων για τη χρηματοδότησή τους. Η σοβαρή ανισορροπία που υπάρχει σήμερα ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση εγχωρίων αποταμιευτικών πόρων δεν αφήνει σημαντικά περιθώρια για τη χρηματοδότηση ενός υψηλότερου επιπέδου επενδύσεων. Κύρια αιτία της ανισορροπίας αυτής είναι η μεγάλη αύξηση των δανειακών αναγκών του δημόσιου τομέα, που συνδέονται κατά το μεγαλύτερο μέρος με κατανεμλωτικά ελλείμματα, και η μείωση της ροπής για αποταμίευση στον ιδιωτικό τομέα. Απαιτούνται, επομένως, μέτρα για τη δραστική μείωση του καταναλωτικών ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα και την αύξηση της ιδιωτικής αποταμίευσης. Στον βαθμό που η ζήτηση κεφαλαίων για επένδυση δεν θα γίνει δυνατόν να ικανοποιηθεί από εγχώριους αποταμιευτικούς πόρους, το έλλειμμα θα καλυφθεί από πηγές του εξωτερικού. Με δεδομένο όμως το ύψος του εξωτερικού χρέους, η προσφυγή στον εξωτερικό δανεισμό για τη συμπλήρωση των εγχωρίων πόρων δεν είναι δυνατή, ούτε επιθυμητή. Επομένως, θα πρέπει να αναζητηθούν άλλες πρόσθετες πηγές κεφαλαίων. Οι προσπάθειες θα κατευθυνθούν κυρίως στο να εξασφαλισθεί η μεταφορά αυξημένων πόρων από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα αλλά και στη δημιουργία ενός ευνοϊκού οικονομικού περιβάλλοντος που θα επιτρέψει την προσέλκυση ξένων επενδύσεων και την αύξηση της αυτόνομης εισροής ιδιωτικών κεφαλαίων από το εξωτερικό.

> *«Για να τεθούν υπό έλεγχο τα δημόσια ελλείμματα σε μόνιμη βάση είναι πρώτα αναγκαίο να σταθεροποιηθεί το ύψος του δημόσιου χρέους σε σχέση με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός πρέπει να εξαλειφθεί το πρωτογενές δημόσιο έλλειμμα»*

Η ΜΕΙΩΣΗ των δημοσίων ελλειμμάτων είναι αναγκαία και για τη διατήρηση ισορροπίας στις εξωτερικές πληρωμές της χώρας, ώστε να μειωθεί η εξάρτηση από το εξωτερικό και να πάψει το ισοζύγιο πληρωμών να είναι ο κύριος περιορισμός παράγοντας στην οικονομική ανάπτυξη. Είναι επίσης απαραίτητη για να τιθασευθεί μεσοχρόνια ο πληθωρισμός. Χωρίς δραστική μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων είναι αδύνατη η είσοδος της οικονομίας σε φάση αυτοσυντηρούμενης οικονομικής ανάπτυξης.

Για να τεθούν υπό έλεγχο τα δημόσια ελλείμματα σε μόνιμη βάση είναι πρώτα αναγκαίο να σταθεροποιηθεί το ύψος του δημόσιου χρέους σε σχέση με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός πρέπει να εξαλειφθεί το πρωτογενές δημόσιο έλλειμμα, δηλαδή το έλλειμμα που προκύπτει μετά την αφαίρεση της δαπάνης για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους. Η εξάλειψη του ελλείμματος απαιτεί δύσκολες επιλογές, τόσο στο σκέλος των δημοσίων δαπανών όσο και στο σκέλος των δημοσίων εσόδων, είναι όμως δυνατόν να πραγματοποιηθεί στα πλαίσια ενός μεσοπρόθεσμου προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης. Το πρόγραμμα αυτό θα αποβλέπει στον αποτελεσματικότερο έλεγχο και την εκλογίκευση των δημοσίων δαπανών, θα στηρίζεται όμως κατά κύριο λόγο στο σκέλος των δημοσίων εσόδων. Πρωταρχική επιδίωξη θα είναι η λήψη μέτρων για την πάταξη της φοροδιαφυγής και τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης και γενικότερα η αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος ώστε να γίνει περισσότερο αποτελεσματικό και κοινωνικά πιο δίκαιο.

Η ΔΡΑΣΤΙΚΗ όμως μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων, μολονότι αναγκαία και σημαντική, δεν είναι αρκετή μόνη της για την προώθηση των επιθυμητών προσαρμογών στην οικονομία. Παρά την πρόοδο που έχει συντελεσθεί στην οικονομία τα τελευταία χρόνια, τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα δεν έχουν δρει ακόμα τη μόνιμη λύση τους. Ο πληθωρισμός, μετά τη σημαντική υποχώρηση του τα τελευταία χρόνια, σταθεροποιήθηκε το 1989 σε υψηλό επίπεδο, υπερτριπλάσιο του μέσου όρου της Κοινότητας, ενώ τους τελευταίους μήνες έχουν ενισχυθεί οι πληθωριστικές προσδοκίες. Το έλλειμμα των τρεχουσών συναλλαγών της χώρας με το εξωτερικό, που υποχώρησε βαθμιαία μετά το 1985 για να περιορισθεί, ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, το 1988 στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 25 ετών, παρουσιάζει τους τελευταίους μήνες επιδείνωση. Η σημερινή κατάσταση της οικονομίας επιβάλλει τη συνέχιση και ένταση της προσπάθειας που κατεβλήθη τα τελευταία χρόνια για την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και τη συγκράτηση του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών. Χρειάζεται, επομένως, μια συντονισμένη μακροοικονομική πολιτική, που να χρησιμοποιεί ταυτόχρονα και σε κατάλληλο συνδυασμό όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της για να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά και με μικρότερο οικονομικό και κοινωνικό κόστος ο πληθωρισμός και τα ελλείμματα του ισοζυγίου πληρωμών και να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μονιμότερη οικονομική ανάπτυξη και δελτίωση του διοτικού επιπέδου.

* *Ο κ. Κ. Σημίτης είναι βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, τ. υπουργός Εθνικής Οικονομίας.*

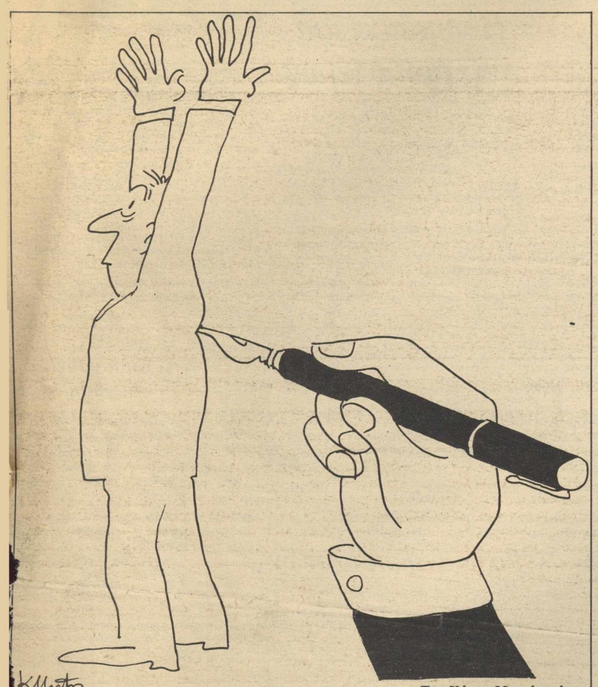

Του Κώστα Μητρόπουλου

Να υπάρξει συνέχεια...

Του ΣΠΥΡΟΥ ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ **Τζαννετάκη** μπορούσε να μην ήταν τίποτε άλλο από μία ασήμαντη παρένθεση στη σύγχρονη ελληνική ιστορία. Μια *«κυβέρνηση θερινών διακοπών»*, όπως είχε ονομαστεί στον Μεσοπόλεμο, μετά την ανακήρυξη της *«Αβασιλεύτου Δημοκρατίας»*, κάποια ολιγόμηνης διάρκειας κυβέρνηση **Θ. Σοφούλη.** Και όμως, χάρη στην υπευθυνότητα των μελών της και των κομματικών σχηματισμών που την εστήριξαν, κατόρθωσε να παρουσιάσει σημαντικό έργο.

Δεν πρόκειται να επαναλάβουμε εδώ όσα είναι και πρόσφατα και γνωστά, τον απολογισμό που έχει ήδη γίνει. Δεν μπορεί όμως κανείς να μην αναφέρει τον νόμο για την οριστική νομοθετική λήξη του Εμφυλίου Πολέμου και την αποκατάσταση όλων των θυμάτων του, που ολοκλήρωσε ό,τι είχε αρχίσει ο **Κ. Καραμανλής** το 1974 με την κατάργηση του ΑΝ 509 και τη νομιμοποίηση του ΚΚΕ και συνέχισε ο **Α. Παπανδρέου** με την αναγνώριση της εαμικής Εθνικής Αντίστασης. Δεν μπορεί επίσης να μην εξάρει κανείς το γεγονός ότι η *κυβέρνηση Τζαννετάκη* με τη βοήθεια και της *Νέας Δημοκρατίας* και του *Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου* όχι μόνο δημιούργησε το αναγκαίο πλαίσιο που επέτρεψε στη Βουλή να προωθήσει αποφασιστικά την κάθαρση, αλλά και προχώρησε στη θεσμοθέτηση νομοθετικών μέτρων, όπως η τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής, που επιδιάλλουν τη διαφάνεια στις κρατικές προμήθειες και τον έλεγχο από το Κοινοβούλιο στις διοικήσεις κρατικών οργανισμών και επιχειρήσεων και θέτουν σοβαρούς φραγμούς σε οποιαδήποτε διάθεση και τάση για επανάληψη των σκανδάλων και λεηλασία του δημοσίου χρήματος.

> *«Η σημαντικότερη, πάντως, προσφορά της κυβέρνησης Τζαννετάκη είναι ότι προώθησε την αντίληψη ότι είναι αναγκαίες και δυνατές οι συναινετικές διαδικασίες και η συνεργασία των πολιτικών δυνάμεων, ακόμα και εκείνων με τις πιο αντίθετες ιδεολογικές και ιστορικές καταβολές»*

Μπορούμε να προσθέσουμε την κατάργηση του «απορρήτου» των τραπεζών και τα σοβαρά θήματα που έγιναν για την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης με τους κώδικες και της κρατικής τηλεόρασης απέναντι στην κυβερνητική κηδεμονία με τον σχετικό νόμο και την ίδρυση του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου.

ΕΙΝΑΙ δέβαιο ότι, αν η ΝΔ δεν διαζόταν να προχωρήσουμε σε εκλογές με την ελπίδα ότι θα αποκτήσει την περιπόθητη αυτοδυναμία και το ΚΚΕ δεν θεωρούσε – από κατάλοιπα των δογματικών αγκυλώσεων – αδιανόητο να δρει συμβιβαστική λύση με την Κεντροδεξιά για την εισοδηματική πολιτική και τον προϋπολογισμό και συνεγιζόταν μερικούς μήνες ακόμα αυτό που από πικρία για τον χαμένο παράδεισο το ΠΑΣΟΚ ονόμασε «συγκυβέρνηση» ή «κακοβερνησία», η *κυβέρνηση Τζαννετάκη* και η Βουλή της 18ης Ιουνίου θα προσέφεραν και άλλες πολύτιμες υπηρεσίες στον τόπο και, τουλάχιστον, θα διασφάλιζαν απολύτως τη μη παραγραφή των σκανδάλων και τη δικαστική ολοκλήρωση της κάθαρσης, που αποτελεί μεγάλη αναγκαιότητα για την κοινωνία μας – για να μην προχωρήσει και άλλο και, αντίθετα, ν' ανακοπεί η σήψη και το κύμα του αμοραλισμού –, ζήτημα τιμής για τον πολιτικό κόσμο και θυράκιση της Δημοκρατίας.

Η σημαντικότερη, πάντως, προσφορά της κυβέρνησης Τζαννετάκη είναι ότι προώθησε την αντίληψη ότι είναι αναγκαίες και δυνατές οι συναινετικές διαδικασίες και η συνεργασία των πολιτικών δυνάμεων, ακόμα και εκείνων με τις πιο αντίθετες ιδεολογικές και ιστορικές καταβολές. Είναι δέβαιο ότι τώρα και οι ηγέτες της ΝΔ αντιλαμδάνονται ότι, ακόμα και στην περίπτωση που το κόμμα τους εξασφαλίσει στις εκλογές του Νοεμδρίου αυτοδύναμη πλειοψηφία, δεν θα μπορέσει να κυδερνήσει και να αντιμετωπίσει τα προδλήματα της χώρας χωρίς την ενεργητική συμμετοχή, και όχι απλώς την ανοχή, και της Αριστεράς.

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ του **Παύλου Μπακογιάννη** – που τον διάδεξαν οι εγκέφαλοι της τρομοκρατίας ως στόχο ίσως και για την αντιδικτατορική του δράση στην περίοδο της χούντας, αλλά οπωσδήποτε για τη συμδολή του στη συνεργασία ΝΔ και Συνασπισμού – έδειξε περισσότερο από κάδε άλλη φορά ότι στόχος των κέντρων που εμπνέουν και καδοδηγούν τις αυτοκαλύψεως επαναστατικές οργανώσεις του εγκλήματος, της αναδοκιμάσεως και του αίματος είναι η